

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
13-14 травня 2021 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «12» травня 2021 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2021. – 572 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми розвитку сфери обслуговування, туризму та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ОСТРОВСЬКА М.Я. Особливості інноваційно-гуманістичної підготовки майбутніх учителів початкової школи у контексті ЄВО	177
ПАВКО А.І. Випереджальна педагогіка: історико-педагогічна ретроспектива та сучасні інноваційні технології навчального процесу	179
ПАПП К.Л. Національно-патріотичне виховання у школах Закарпаття першої половини ХХ століття	182
ПЕТАХ В. І., ТОМАШЕВСЬКА М. О. До проблеми готовності майбутніх вихователів до професійної діяльності	184
ПЕТЬОВКА А. В., ТЯГУР В.М. Використання сучасних педагогічних технологій на уроках трудового навчання в початковій школі	185
ППЧАК С. Н., ФЕНЧАК Л. М. Використання тренінгових технологій у процесі підготовки майбутніх фахівців освіти	188
ПЛОТНИКОВА К. Р. Підходи до визначення поняття «тренер-викладач»	189
PALLAY KATALIN A hallgatói mobilitás formái és kimenetele	191
ПОПОВИЧ О.М., ГРАБ О.В. Підготовка майбутніх вихователів до формування первинних уявлень про природне довкілля в дітей дошкільного віку	193
ПРОДАН М. В., ПИНЗЕНИК О. М. Інтеграція освітньої діяльності в закладах дошкільної освіти	195
ПРШЕСМИЦЬКА Н. О., ЛАЛАК Н. В. Приватні школи: зарубіжний та вітчизняний досвід	197
РАЙЧИНЕЦЬ В.М. «Радянізація» освіти та шкільництва Закарпаття повоєнного періоду	199
РІЗАК Е.В. Особливості сприймання музики молодшими школярами	202
РУСИН Н.М., КОСТИЧ М. Створення сприятливої сімейної атмосфери як умова повноцінного розвитку особистості дитини	204
РУСИН Н.М., МЕТЕНЬКО Д. Сюжетно-рольова ритмічна гімнастика як інноваційна технологія фізкультурно-оздоровчої роботи в ЗДО	206
РУСИН Н.М., ПАРЕНКО Д. Гуманізація освітнього процесу ЗДО як основа духовно-морального становлення майбутнього громадянина	208
РУСИН Н.М., ЧЕХ Н. Розвиток дрібної моторики як засіб адаптації дитини в дитячому садку	210
СИМОНЯН В. В. Науково-теоретичний та практичний досвід майбутнього викладача вокалу	212
СОЙМА Н.М., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Гігієнічні принципи організації освітнього процесу в установах загальної середньої освіти	215
СТЕГУРА І.І. Історичні аспекти розвитку та реформування правничої освіти у Німеччині	217
СУХОДОЛЬСЬКА Ю. М., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Особливості застосування методів виховання у естетичному розвитку учнів молодшого шкільного віку	218
СУХОЛОВА М.А. Артистизм вокаліста-естрадника як основний чинник його професійного зростання	220
ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Особливості змісту соціально-комунікативної підготовки педагога	222
ТОВКАНЕЦЬ Г.В., КИРЛИК О.В. Комунікативний самоконтроль як компонент професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи	224
ТОВКАНЕЦЬ Г.В., ЛІВАК Д.С. Ігрові технології і проблемні ситуації у формуванні красназавчих компетенцій учнів молодшого шкільного віку	226
ТОВКАНЕЦЬ Г.В., ЯНИК М.М. Принципи формування екологічної компетентності учнів загальноосвітньої школи	228

інтегроване особистісне утворення, яке завдяки сформованій системі професійних знань, умінь, навичок та особистісних якостей забезпечує компетентне виконання професійної діяльності.

За твердженням І. Гавриша, «готовність до професійної діяльності» – це інтегративна якість особистості педагога, що є регулятором та умовою успішної професійної діяльності, спрямованої на створення, запровадження і розповсюдження освітніх новацій [2]. Відтак, процес готовності в психолого-педагогічних дослідженнях висвітлюється по-різному, проте спільним є те, що він розглядається як частина професійної підготовки майбутнього педагога, інтегральне, багатоаспектне утворення, яке включає в себе низку компонентів, адекватних вимогам, умовам і змісту діяльності. Вітчизняні та зарубіжні вчені виокремлюють у структурі готовності до педагогічної діяльності різні компоненти, оскільки ця структура вирізняється складністю та багатоаспектністю.

Варто відмітити, що удосконалення підготовки педагогічних кадрів безпосередньо залежить від орієнтації здобувачів вищої освіти на професію педагога, тож питання професійної підготовки фахівців сучасної системи дошкільної освіти виходить на перший план як надзвичайно значуще для прогресивного розвитку суспільства.

Література

1. Даль В. Толковый словарь живого великоруського языка : Т.1-4. 2М. : Рус.яз., 1981. – Т.1. – 699 с.

2. Гавриш І.В. Деякі аспекти реалізації технологічного підходу в професійній підготовці майбутнього вчителя. *Розвиток інноваційних процесів у навчально-виховних закладах* : зб. наук. праць. Харків : Стиль-Іздат, 2003. С. 19-29.

УДК 373.3.091.3:004]:37.016:745/749(043.2)

ПЕТЬОВКА А. В., ТЯГУР В.М.,
Мукачівський державний університет

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Сучасна педагогічна спільнота веде активний пошук дієвих і ефективних педагогічних технологій. Існування нині багатьох роз'яснень щодо поняття «педагогічна технологія» говорить про те, що педагогіка знаходиться на шляху переосмислення і розвитку всього освітнього процесу, понятійної і методичної бази та ролей учасників педагогічної взаємодії, що дає підставу застосувати ідеї технологічності в освітньому середовищі початкової школи.

Аналіз сучасної науково-педагогічної і методичної літератури з питань класифікації, систематизації та використання в освітньому процесі новітніх педагогічних технологій показує, що проблема є актуальною і широко досліджуваною. Дидактичні основи досвіду, що розкривають технологію розвитку критичного мислення та педагогіку співробітництва, знаходимо у

працях Ш. Амонашвілі, Н. Вукіна, Н. Демештьєвської, В. Сухомлинського, О. Тарасова. Теоретичні та практичні аспекти інтерактивної технології навчання висвітлені у наукових доробках Л. Калініна, О. Пометун. Цікавими та ефективними в освітньому середовищі початкової школи є ігрові технології (В. Вундт), технологія проблемного навчання (Дж. Дьюї), кейс-технологія (Е. Монтер) тощо.

Якщо виходити з сучасної парадигми освітнього процесу, то згідно з нею найважливіше – це те, що роль сучасного вчителя полягає не в тому, щоб ясніше, зрозуміліше, ніж в підручнику, повідомити молодшому школяреві інформацію, а в тому, щоб стати постановником певної навчальної проблеми, в процесі розв'язання якої діти самостійно отримують ту чи іншу інформацію, зокрема, і на уроках технологічної освітньої галузі. Щоб досягти дане завдання створено низку сучасних технологій, за допомогою яких процес навчання в умовах нової української школи став більш доступним та зрозумілішим для школярів [4].

Як показує практика, на уроках трудового навчання доцільно використовувати технологію розвивального навчання, яка передбачає формування активного, самостійного творчого мислення учнів і на цій основі відбувається поступовий перехід до самостійного навчання. Здобувачі початкової освіти вчать аналізувати, систематизувати, знаходити компроміси, виділяти головне, критично ставитися до будь-яких аргументів, відстоювати свою позицію. Елементи розвивального навчання можна використовувати під час проведення практичних та дослідницьких робіт, виконання творчих завдань при виготовленні виробів. До прикладу, при вивченні тем: «Виготовлення моделі літачка методом оригамі», «Виготовлення «ажурної витинанки» за зразком», «Ліплення із глини пташки та її оздоблення» та ін.

Ефективними на уроках трудового навчання є йінтерактивні технології, де всі учасники є рівноправними суб'єктами освітнього процесу. Вчитель може використовувати різні форми та методи інтерактивного навчання – це кооперативна форма, колективно-групова, ситуативне моделювання та опрацювання дискусійних питань. Інтерактивна модель навчання є поширеною у сучасній школі на уроках трудового навчання, оскільки дає змогу як самостійно висловитися кожному учневі, так попрацювати в парах, групах та перейти до спільного обговорення виконання виробу, або ж виконання кожним учасником якоїсь частинки без якої не може обійтися виріб. Інтерактивні технології на уроках трудового навчання дозволяють забезпечити глибину вивчення матеріалу. Учні опановують усі рівні пізнання (знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінка). Змінюється й роль учнів: вони стають активними, приймають важливі рішення. Проте кожна інтерактивна вправа потребує попереднього розгляду й навчання учнів для її проведення. У практиці доречно використовувати такі інтерактивні вправи, як «Мікрофон», «Незакінчене речення», «Мозковий штурм», «Коло ідей», «Метод ПРЕС» [5].

З метою організації самостійної пошукової діяльності школярів із розв'язання навчальних проблем, педагоги-практики використовують технологію проблемного навчання, у ході якої формуються нові знання, уміння, навички та розвиваються здібності дитини, активність, зацікавленість, ерудиція, творче мислення та інші особисто значущі якості. Під час проблемного навчання вчитель може використовувати проблемні ситуації двох видів: перша – проблема «зі здивуванням», коли учням пропонуються суперечливі факти, точки зору, вона може виникати при виборі матеріалів для виборів; друга – проблема «з інтелектуальним утрудненням» може бути запропоноване завдання, яке учнями на поточному етапі не може бути виконане, так як воно є нових для них, і без розповіді чи послідовного пояснення вони не зможуть виконати його [1].

Ігрові технології навчання відрізняються від інших технологій тим, що гра добре відома, звична й улюблена форма діяльності для дітей, особливо молодших школярів. Наприклад, кожен учень виготовляє одного казкового героя з казки «Колобок» (кожен іншого), а після виготовлення – діти можуть зіграти цю казку [1]. На уроках трудового навчання варто використовувати ігрові технології при вивченні наступних тем: «Кленові листочки. Виготовлення кленових листочків з кольорового паперу за зразком», «Осінній букет. Виготовлення барвистого букету за зразком», «Подорож дощової краплинки. Виготовлення книжечки-хмаринки» тощо.

Таким чином, використання різноманітних освітніх технологій є результатом творчого підходу вчителя до справи. Варто пам'ятати, що педагогам треба розвивати дитину як неповторну індивідуальність, формувати в неї творчий потенціал, прагнення до самостійної пізнавальної діяльності. Проблема використання сучасних технологій навчання на уроках трудового навчання полягає в тому, що сучасні досягнення науки та техніки вимагають сучасних уроків, які враховують ці досягнення.

Література

1. Андреева В.М. Настільна книга педагога / В.М. Андреева, В.В. Григораш. – Х. : Основа, 2006. – 352 с.
2. Кравченко Т.Г. Проблемне навчання – основа розвитку здібностей учнів / Т.Г. Кравченко // Упр. шк. – 2004. – № 14. – С. 2–5.
3. Кравченко Т., Кобернік О. Використання інтерактивних методик на уроках трудового навчання / Т. Кравченко, О. Кобернік // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – №2. – С.28- 31. – 2003. – № 3. – С.9-12.
4. Федорчук Е.І. Сучасні педагогічні технології: [навчально-методичний посібник] / Укладач Е.І. Федорчук. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2006. – 212 с.
5. Швардак М.В. Педагогічні технології в початковій школі : опорні конспекти / М.В. Швардак. – Частина 1. – Мукачево : МДУ, 2013. – 73 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>